

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
імені Б. Д. Гаврилишина
Кафедра політології та філософії імені Сергія Коновала**

ДИПЛОМНА РОБОТА

бакалавра

на тему:

**«Великий Китай у глобальній політиці: стратегії і амбіції на міжнародній
арені»**

Виконавець:

Студентка 4 курсу групи Пол-41

Пластомак Ірина

Науковий керівник:

кандидат історичних наук,

доцент Руслан Чигур

Тернопіль–2025

З М І С Т

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. Історичні основи і еволюція зовнішньої політики Китаю	4
РОЗДІЛ 2. Стратегії і амбіції Китаю на міжнародній арені	9
2.1. Військова стратегія Китаю: розширення військової присутності та стратегічні амбіції	9
2.2. Міжнародна політика Китаю в контексті глобальних інститутів	13
РОЗДІЛ 3. Китай у глобальних конфліктах та виклики сучасного світу ..	22
ВИСНОВКИ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Китай у глобальній політиці займає важливе місце, ставши однією з найбільш впливових країн світу на сучасній міжнародній арені. Його економічний розвиток, стратегічні ініціативи та амбіції стали суттєвими факторами, що формують світовий порядок. Вивчення стратегії Китаю та його амбіцій у світовій політиці є вкрай актуальним у контексті напружених міжнародних відносин, особливо у світлі конкуренції з іншими великими державами, такими як США та Європейський Союз.

Ступінь вивчення проблеми. Питання ролі Китаю в глобальній політиці стали предметом численних досліджень у політичних науках, економіці, міжнародних відносинах і геополітиці. Наукові праці, що аналізують стратегії Китаю на міжнародній арені, здебільшого охоплюють економічні, політичні та військові аспекти. Однак, вивчення амбіцій Китаю в різних контекстах залишається предметом дискусій серед дослідників.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є вивчення стратегії Китаю та його амбіцій на міжнародній арені, а також визначення їхнього впливу на глобальну політику.

Відповідно до мети формулюємо такі **завдання**:

- проаналізувати основні стратегічні ініціативи Китаю у світовій політиці;
- з'ясувати роль Китаю в міжнародних організаціях;
- визначити геополітичні та економічні амбіції Китаю та їх вплив на міжнародні відносини.
- проаналізувати виклики та можливості для Китаю в контексті його стратегії глобального лідерства.

Об'єктом дослідження є зовнішня політика Китайської Народної Республіки, її стратегічні ініціативи та амбіції на міжнародній арені.

Предметом дослідження є окремі аспекти стратегій Китаю, зокрема в політичній та військовій сферах, а також їхній вплив на глобальні відносини.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовуються методи порівняльного аналізу, історико-логічного аналізу, а також методи синтезу та системного підходу для оцінки міжнародних ініціатив Китаю та їхнього впливу на світову політику. Крім того, застосовуються методи контент-аналізу для дослідження офіційних документів та публікацій китайських урядових структур.

Практичне значення роботи полягає в можливості застосування отриманих результатів для покращення міжнародного екологічного співробітництва, розробки політик для сталого розвитку та вдосконалення існуючих механізмів боротьби з глобальними екологічними проблемами.

Апробація роботи. Окремі положення дипломної роботи доповідалися на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Політичні ідеї в епоху глобалізації: філософські рефлексії та сучасні виклики» (Тернопіль, 4-5 листопада 2024 р.)

Структура роботи визначається метою та завданнями дослідження. Дипломна робота, зміст якої викладено на 35 сторінках. Вона складається зі вступу, трьох проблемних розділів, висновків та списку використаних джерел із 30 найменуваннями

РОЗДІЛ 1. Історичні основи і еволюція зовнішньої політики Китаю.

Історичні основи і еволюція зовнішньої політики Китаю становлять важливу частину вивчення міжнародних відносин, оскільки розкривають глибокі корені сучасних стратегічних ініціатив і дипломатичних пріоритетів цієї держави. Від початку своєї цивілізаційної історії Китай формував свою зовнішню політику, яка ґрунтувалася на концепціях мирного співіснування, самодостатності та культурного домінування. Протягом століть ці принципи змінювалися та адаптувалися залежно від внутрішніх і зовнішніх чинників, що впливали на політичний ландшафт Китаю.

Одним з перших важливих етапів у зовнішній політиці Китаю стала династія Хань (206 р. до н.е. - 220 р. н.е.), коли Китай почав активно взаємодіяти з іншими культурами через шовковий шлях, що відкрив нові економічні та культурні горизонти для країни. Тоді ж було закладено основи китайської дипломатії, що ґрунтувалися на ідеї «мирного підкорення», яка включала в себе концепцію Китаю як «центру світу», а решту країн сприймали як периферійні. Це відображало відносно ізольовану, але все ж впливову роль Китаю в регіоні.

Протягом наступних століть, зокрема в період династій Тан (618-907 рр.) і Сун (960-1279 рр.), Китай продовжував розвивати свої дипломатичні зв'язки, однак особливий акцент робився на внутрішньому розвитку та зміцненні імперії. Зовнішня політика в цей час була орієнтована на підкорення й інтеграцію нових територій, а також на забезпечення безпеки кордонів. У період правління династії Юань (1271-1368 рр.), що була заснована монголами під проводом Хубілая, Китай почав здійснювати активну зовнішню експансію. Монгольські завоювання дозволили країні вийти на міжнародну арену як глобальну потугу, що змінює правила гри в регіоні.

Після падіння монгольської династії та встановлення династії Мін (1368-1644 рр.), Китай повернувся до політики ізоляціонізму, зберігаючи свою культурну і політичну гегемонію в Східній Азії. У цей період відзначалася націленість на стабільність внутрішніх кордонів і обмеження зовнішніх контактів. Однак, це не означало повної відмови від зовнішньої політики: Китай активно здійснював дипломатичні ініціативи з Японією, Кореєю та іншими державами, а також підтримував певні економічні зв'язки через портові міста.

Ключовим моментом у розвитку зовнішньої політики Китаю став період імперії Цін (1644-1912 рр.), коли країна знову вступила в період активних міжнародних відносин, але тепер із зовнішніми силами, що призвело до «наростаючого колоніалізму» та внутрішніх криз. Китай потрапив під значний вплив Заходу, зокрема після опіумних війн (1839-1842 та 1856-1860 рр.), які закінчилися укладанням нерівноправних договорів, що відкрили країну для іноземної експансії. «Це стало основою для формування нової парадигми зовнішньої політики Китаю, орієнтованої на боротьбу за відновлення національної гідності та територіальної цілісності» [12, с. 25].

XX століття стало періодом кардинальних змін у зовнішньополітичному курсі Китаю. Після революцій 1911 року, що призвели до падіння династії Цін та проголошення Китайської Республіки, країна опинилася в перехідному періоді, коли питання про її позицію в глобальній політиці залишалися відкритими. У 1949 році, після громадянської війни, під проводом Комуністичної партії Китаю було створено Китайську Народну Республіку. В цей час країна розпочала активне становлення як світова сила з комуністичними ідеологічними орієнтаціями.

З початку 1950-х років зовнішня політика Китаю була зосереджена на захисті національних інтересів та забезпеченні незалежності від впливу західних держав, особливо США та СРСР. Однак після розриву з СРСР у 1960-х роках

Китай почав розвивати свої дипломатичні відносини з іншими країнами, зокрема з державами третього світу, сприяючи розширенню своєї міжнародної ролі. З кінця 1970-х років, під керівництвом Дена Сяопіна, «Китай здійснив політику «відкритих дверей» та почав реформувати свою економіку, активно впроваджуючи ринкові механізми, що дозволило країні стати економічним гігантом на світовій арені» [25, с. 48-50].

З 1990-х років Китай активно займає позиції лідера у міжнародних справах, починаючи розробляти стратегії «мирного піднесення», що базуються на економічному та військовому зростанні, а також дипломатичному впливі. У цей період Китай активно залучає інвестиції, розвиває економічні зв'язки з іншими країнами, а також активно береться за вплив у міжнародних організаціях, таких як ООН, Світова організація торгівлі, БРІКС.

Сучасна зовнішня політика Китаю продовжує розвиватися під впливом нових глобальних викликів, таких як зміна клімату, геополітична конкуренція, а також економічна інтеграція з іншими країнами через ініціативи типу «Один пояс, один шлях». Ключовими цілями Китаю є утримання стабільності всередині країни, збереження суверенітету та посилення своєї глобальної ролі [1].

Отже, еволюція зовнішньої політики Китаю відзначалася численними трансформаціями, що відображають не лише зміну внутрішньої політичної ситуації, а й відповідь на зовнішні виклики. Сучасний Китай, підвищуючи свій вплив на глобальному рівні, одночасно зберігає деякі традиційні підходи до зовнішньої політики, на яких ґрунтується його стратегічний курс на міжнародній арені.

Сучасний стан зовнішньої політики Китаю є відображенням його амбіцій стати глобальним лідером та впливати на формування майбутнього світового порядку. В останні десятиліття Китай активно просуває концепцію «мирного

піднесення», яка полягає в прагненні до мирного розвитку, співпраці з іншими державами, а також зміцненні власного економічного, політичного і військового потенціалу. «Водночас Китай активно будує нові геополітичні альянси та зміцнює свій вплив у міжнародних організаціях, що дозволяє йому брати участь у визначенні глобальних стандартів і норм» [20].

Ключовою стратегією, яку Китай застосовує на сучасному етапі, є ініціатива «Один пояс, один шлях», спрямована на створення глобальної мережі торгових і транспортних шляхів, що дозволяють зміцнити економічні зв'язки Китаю з країнами Європи, Азії та Африки. Ця ініціатива стала важливим інструментом зовнішньої політики Китаю, адже через інвестиції в інфраструктурні проекти та створення економічних коридорів Китай намагається посилити свою економічну та політичну експансію, використовуючи економічні методи для досягнення стратегічних цілей [2].

Одним із основних викликів, з якими стикається Китай сьогодні, є напруженість у відносинах з основними конкурентами, зокрема США, Європейським Союзом та Індією. Зі збільшенням економічної могутності та зміцненням військової сили Китай вступає в пряме змагання за вплив у таких регіонах, як Південно-Східна Азія, Африка та Тихоокеанський регіон. «Відносини з США, які часто характеризуються як суперництво, зокрема в економічній сфері, є важливим аспектом зовнішньої політики Китаю. Технологічне змагання між двома країнами, зокрема в галузі штучного інтелекту та 5G технологій, є однією з найбільш напружених ліній їхньої взаємодії, що позначається на глобальних економічних і політичних процесах» [9].

Крім того, Китай активно розвиває свою військову могутність і проводить політику модернізації збройних сил, орієнтуючись на забезпечення національної безпеки і відстоювання своїх територіальних претензій, зокрема в Південно-Китайському морі. Військова експансія, пов'язана з будівництвом островів та

військових баз у цьому регіоні, стала предметом міжнародних суперечок і загострила відносини з країнами, такими як Філіппіни, В'єтнам і США.

Китай також активно впливає на глобальні ініціативи у питаннях зміни клімату. Він є одним із найбільших забруднювачів довкілля, однак також займає провідну роль у розвитку відновлювальних джерел енергії, таких як сонячна і вітрова енергетика, а також робить великі інвестиції у зелені технології. Включення питання екології в зовнішню політику стало важливим інструментом як для забезпечення економічного зростання країни, так і для покращення її міжнародного іміджу [3].

«Крім цього, Китай активно розвиває зв'язки з країнами Африки, Латинської Америки та Близького Сходу, де він укладає економічні угоди, інвестує в інфраструктурні проекти та надає фінансову допомогу. Стратегія «Південний Південь», що передбачає підтримку економічного розвитку у цих регіонах, дозволяє Китаю зміцнювати свою роль глобального економічного гравця і надавати собі можливість впливати на політичні процеси у цих частинах світу» [2].

Таким чином, зовнішня політика Китаю в сучасному світі є багатовекторною і стратегічно орієнтованою на досягнення глобальної економічної та політичної переваги. Вона відзначається балансуванням між мирною дипломатією і поступовим посиленням військової та економічної могутності, що дає можливість Китаю зміцнювати свої позиції на міжнародній арені.

РОЗДІЛ 2. Стратегії і амбіції Китаю на міжнародній арені

2.1. Військова стратегія Китаю: розширення військової присутності та стратегічні амбіції

Військова стратегія Китаю в останні десятиліття зазнала суттєвих змін, зокрема в контексті нарощування військової могутності та розширення військової присутності на міжнародній арені. Ці зміни пов'язані з прагненням країни не лише забезпечити свою національну безпеку, але й зміцнити вплив у глобальній геополітичній картині. Після тривалого періоду внутрішньої політики ізоляціонізму, Китай почав активно нарощувати свої військові можливості, орієнтуючись на стратегію, яка включає в себе як оборонні, так і наступальні елементи, що відповідають його амбіціям стати глобальним лідером.

Однією з основних характеристик сучасної військової стратегії Китаю є концепція «активної оборони», яка була затверджена в офіційних документах уряду та військового командування. Ця стратегія передбачає, що Китай поважає принципи мирного розвитку, але водночас готовий діяти на випередження в умовах загрози національній безпеці. «Активна оборона відображає прагнення Китаю мати потужний арсенал для захисту своїх інтересів, водночас мінімізуючи ризик ескалації конфліктів. Вона зумовлює акцент на використанні високих технологій, включаючи кіберзброю, штучний інтелект та передові системи озброєнь» [4, с. 35].

Важливу роль у військовій стратегії Китаю відіграє також розширення військової присутності в стратегічно важливих регіонах світу. Найбільше уваги на сьогодні приділяється Південно-Східній Азії, Тихоокеанському регіону та Індійському океану, де Китай активно проводить військові маневри, модернізує свої збройні сили та нарощує вплив на водні простори, зокрема у Південно-Китайському морі. Цей регіон є критично важливим не тільки для національної

безпеки Китаю, але й для глобальної торгівлі, оскільки через ці води проходять основні торгові шляхи. Китай вбачає в Південно-Китайському морі не лише територіальні, але й економічні інтереси, тому будівництво військових баз та островів є важливою складовою його стратегії в цьому регіоні.

«Модернізація китайської армії є ще одним важливим аспектом сучасної військової стратегії. Китай активно інвестує в розробку та впровадження новітніх технологій у сфері озброєнь. Це включає в себе вдосконалення ракетних систем, розвиток космічних технологій, а також посилення здатностей в галузі кібербезпеки. Водночас Китай прагне до створення багатофункціональних сил, які здатні вести як класичні, так і нетрадиційні військові операції, включаючи кібернапади, психологічні операції та інші форми гібридної війни» [18].

Також значну роль у військовій стратегії Китаю відіграє збільшення військової присутності за межами країни. Китай все частіше розміщує свої військові контингенти в інших країнах, зокрема в Африці та на Близькому Сході, де він активно бере участь у миротворчих місіях та інфраструктурних проектах. Крім того, Китай розвиває військово-морські бази в різних регіонах світу, що дозволяє йому проєктувати свою військову потужність далеко за межі своїх національних кордонів. Важливим елементом цієї стратегії є також розширення військових маневрів з іншими країнами, зокрема з росією, Пакистаном, країнами Центральної Азії, а також національними силами НАТО.

У цьому контексті стратегічні амбіції Китаю включають не лише оборонні заходи, але й прагнення створити умови для збереження та посилення своєї регіональної та глобальної гегемонії. Це особливо помітно в контексті відносин із США, де Китай не тільки веде стратегічну конкуренцію за лідерство в Азії, а й намагається послабити вплив США в Тихому океані та в інших стратегічно важливих регіонах. «У свою чергу, Китай розвиває «гібридні» стратегії, включаючи економічні та військові інструменти, що дозволяють йому

домагатися своїх цілей без прямого збройного конфлікту. Це включає в себе інвестиції в інфраструктурні проекти та використання економічних важелів впливу на сусідні країни» [5, с.57].

Особливе значення для сучасної військової стратегії Китаю має також розвиток «інтелектуальних» систем озброєнь, включаючи безпілотні літальні апарати, роботизовані системи та високоточні ракети. Всі ці технології дозволяють Китаю ефективно вести бойові дії в умовах сучасних загроз, таких як кібератаки та тероризм, а також дозволяють досягати стратегічних цілей без використання великої кількості традиційних збройних сил.

Отже, військова стратегія Китаю на сучасному етапі характеризується комплексним підходом, що поєднує в собі традиційні методи військової потужності з новітніми технологіями, а також зростаючою активністю на міжнародній арені. Ці зміни відображають прагнення Китаю стати провідною військовою та економічною силою на глобальній арені, що, у свою чергу, супроводжується посиленням його стратегічних амбіцій та готовністю до активної проекції сили в різних регіонах світу [27].

Додатково до вже описаних аспектів сучасної військової стратегії Китаю, варто звернути увагу на одну з важливих характеристик китайської військової доктрини - розвиток стратегії інформаційної війни та асиметричних тактик. В умовах глобалізації та технологічної революції Китай усвідомлює важливість контролю над інформаційними потоками та здатність маніпулювати громадською думкою не лише на рівні держав, а й у міжнародному контексті. Військові стратегії Китаю все більше інтегрують кібернетичні операції, психологічну війну та маніпулювання медіа-простором. Це дозволяє здійснювати вплив на міжнародні відносини, не вступаючи в прямі військові конфлікти. Кібератаки, блокування інформації, а також спроби впливати на політичні

процеси в інших країнах стали важливою частиною сучасних збройних конфліктів, і Китай активно розвиває свої можливості у цій сфері.

Також варто зазначити, що Китай активно вживає заходи для посилення своєї військово-морської потужності. Морські сили Китаю, зокрема військово-морський флот, за останні десятиліття стали одними з найбільш потужних у світі, і це є прямим відображенням амбіцій країни щодо домінування в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Окрім традиційних бойових кораблів, Китай активно розвиває підводні сили, включаючи атомні підводні човни, що дають змогу Китайському флоту розширювати зону своєї військової присутності далеко за межі своїх територіальних вод. Це також є частиною стратегії, яка передбачає забезпечення контролю над важливими міжнародними морськими шляхами, що мають стратегічне значення для світової економіки [15].

З іншого боку, важливою складовою китайської військової стратегії є зміцнення оборонної інфраструктури на островах у Південно-Китайському морі, що викликає занепокоєння серед сусідніх країн, таких як В'єтнам, Філіппіни та Малайзія. Китай активно нарощує військові бази, розміщує зенітно-ракетні комплекси, що значно посилює його військовий потенціал у цьому регіоні. Крім того, Китай збільшує свою військову присутність у таких районах, як Індійський океан, де активно розвиває взаємодію з країнами Африки та Близького Сходу, створюючи нові військові бази та проводячи спільні військові навчання. Такі дії Китаю сприяють зміцненню його стратегічної позиції на морі і дозволяють контролювати важливі торгові та енергетичні шляхи.

«Ще одним важливим елементом китайської військової стратегії є активне співробітництво з росією в оборонній сфері. Китай та росія уклали низку угод про співпрацю в галузі оборони, що включають проведення спільних військових маневрів, обмін технологіями та розвиток нових видів озброєнь. Це співробітництво має стратегічне значення не тільки для обох країн, але й для

глобальної стабільності, оскільки формує новий центр впливу в геополітичному балансі. Військова співпраця між Китаєм і росією дозволяє обом країнам посилювати свої позиції на міжнародній арені та розвивати свої технологічні можливості, зокрема в оборонній сфері» [6].

Не менш важливим є також розвиток китайської ядерної стратегії. Китай залишається однією з кількох ядерних держав, що розвиває свої ядерні сили з метою забезпечення стратегічного стримування. Поряд з розширенням своїх традиційних збройних сил, Китай зосереджує увагу на вдосконаленні ядерної тріади, що включає в себе стратегічні балістичні ракети, атомні підводні човни та авіаційну платформу для доставки ядерного озброєння. Оновлення ядерного арсеналу Китаю є важливою частиною стратегії стримування потенційних противників, зокрема США та Індії, і слугує інструментом для забезпечення національної безпеки на глобальному рівні.

Загалом, військова стратегія Китаю є динамічною і гнучкою, орієнтовуючись на швидке реагування на зміни в міжнародному середовищі та постійно адаптуючись до нових геополітичних і технологічних реалій. Водночас вона зберігає послідовність у стратегічних амбіціях Китаю, який прагне не тільки забезпечити свою безпеку, але й стати ключовим гравцем на світовій арені, здатним ефективно взаємодіяти з іншими великими державами та проєктувати свою військову потужність далеко за межі своїх національних кордонів [26].

2.2. Міжнародна політика Китаю в контексті глобальних інститутів

Міжнародна політика Китаю є важливою складовою глобальних політичних процесів і активно взаємодіє з міжнародними інститутами, що формують правила та норми міжнародних відносин. Китай, з огляду на свою

економічну потужність, демографічний потенціал та стратегічні амбіції, відіграє ключову роль у багатьох глобальних інституціях, сприяючи трансформації міжнародного порядку. У цей період глобалізації та багатополярності Китай посилює свій вплив у таких міжнародних організаціях, як ООН, Світова організація торгівлі (СОТ), Велика двадцятка (G20), а також через ініціативи, як «Один пояс, один шлях», активно пропагуючи свою модель розвитку і зовнішньополітичні пріоритети.

«Одним із ключових напрямів міжнародної політики Китаю є його участь у Організації Об'єднаних Націй (ООН). Китай є постійним членом Ради Безпеки ООН, що надає йому важливу роль у прийнятті рішень щодо глобальних проблем безпеки, зокрема в контексті військових конфліктів та ядерного роззброєння. У межах ООН Китай активно виступає за підтримку багатостороннього підходу до вирішення міжнародних проблем, підкреслюючи важливість суверенітету держав і невтручання у внутрішні справи. Китайська дипломатія наголошує на необхідності реформування міжнародних інститутів, зокрема ООН, з метою надання більшої ваги країнам, що розвиваються, зокрема Китаю, та адаптації до змін у світовій політиці» [7, с. 19].

Китай активно бере участь у розширенні своєї економічної та політичної присутності через Світову організацію торгівлі (СОТ). Китай став членом СОТ у 2001 році, і з того часу його роль у світовій торгівлі та економіці значно зростає. Китай використовує цю платформу для розвитку глобальних торгових відносин, водночас активно просуваючи свої інтереси в питаннях регулювання міжнародної торгівлі та створення нових торгових угод, таких як Регіональне всеосяжне економічне партнерство (RCEP). Водночас Китай закликає до більш справедливого і рівного світового економічного порядку, який би сприяв більшій інтеграції країн, що розвиваються, у глобальну економіку.

Додатково Китай активно працює в рамках «Великої двадцятки» (G20), де обговорюються глобальні економічні виклики, такі як зміна клімату, фінансова стабільність, енергетична безпека та інші важливі питання міжнародного співробітництва. Китай займає велику роль у формуванні політик, спрямованих на стабільність світової економіки та боротьбу з глобальними викликами, як-от пандемії, кліматичні зміни та енергетичні кризи. Участь Китаю в таких структурах дозволяє йому не лише визначати економічні політики, але й посилювати свою дипломатичну роль, сприяючи прийняттю важливих рішень на світовій арені [24].

Особливу увагу Китай приділяє створенню нових інститутів і ініціатив, які сприяють просуванню його інтересів та моделі розвитку. Однією з таких ініціатив є «Один пояс, один шлях», що має на меті створення глобальної інфраструктурної мережі та сприяння розвитку економік країн, що беруть участь у проекті. Китай активно інвестує в розвиток транспорту, енергетики та інфраструктури в Азії, Європі, Африці та Латинській Америці, що не тільки зміцнює економічні зв'язки, але й дозволяє Китаю посилювати свою політичну та стратегічну присутність в цих регіонах. «У рамках цієї ініціативи Китай також прагне до формування нових фінансових структур, таких як Азіатський інфраструктурний інвестиційний банк (АІВ), що дозволяє Китаю стати важливим фінансовим гравцем на міжнародній арені» [8, с.38].

Крім того, Китай активно використовує механізми багатостороннього співробітництва для досягнення своїх геополітичних амбіцій. Одним із таких механізмів є Шанхайська організація співпраці (ШОС), яка об'єднує країни Центральної Азії, росію, Індію та інші країни з метою зміцнення регіональної безпеки та стабільності. Китай активно бере участь у співпраці в рамках цієї організації, орієнтуючись на боротьбу з тероризмом, екстремізмом і

сепаратизмом, що дає йому можливість посилювати свій вплив в Центральній Азії та розширювати економічні і військові зв'язки з росією та іншими країнами.

У міжнародній політиці Китаю також можна відзначити активну позицію щодо вирішення проблеми зміни клімату та сталого розвитку. Китай є одним із найбільших у світі виробників викидів парникових газів, проте останнім часом країна заявила про свої амбіції щодо досягнення кліматичної нейтральності до 2060 року. Китай активно бере участь у міжнародних переговорах по клімату, таких як Паризька угода, і прагне зміцнити свою роль як лідер в галузі розвитку чистих технологій, відновлювальних джерел енергії та екологічних інновацій [23].

Загалом, міжнародна політика Китаю в контексті глобальних інститутів характеризується прагненням до багатостороннього співробітництва, посилення власних глобальних позицій та участі в процесах формування нового світового порядку. Китай активно використовує міжнародні платформи для просування своїх економічних, політичних і безпекових інтересів, одночасно пропагуючи модель розвитку, засновану на принципах мирного піднесення та співпраці. У той же час, Китай також виступає за реформування існуючих міжнародних інститутів, таких як ООН і СОТ, з метою забезпечення більш справедливого і рівного представництва для країн, що розвиваються, і забезпечення стійкості глобальної економіки.

Міжнародна політика Китаю в останні десятиліття пройшла етап глибоких трансформацій, які відображають зростання економічної і політичної потужності країни, а також зміни в глобальній геополітичній ситуації. Китай сьогодні активно намагається стати ключовим гравцем у формуванні нового світового порядку, де його інтереси і вплив вийдуть за межі традиційних регіональних аспектів. Країна ставить на перший план модернізацію міжнародних інститутів

та створення нових механізмів, які відображають сучасні реалії, і в яких Китай може відігравати провідну роль [9].

З одного боку, Китай продовжує зміцнювати своє стратегічне партнерство з іншими великими державами, зокрема з росією та США, водночас посилюючи своє економічне та військове співробітництво в рамках багатосторонніх організацій. Важливою особливістю є політика «розширеного багатопольярного світу», яку Китай просуває в контексті глобальних змін. Відмовившись від глобального гегемонізму, Китай активно підтримує ідею множинності центрів впливу в сучасному світі. Він вважає, що жодна країна не повинна мати монопольної влади в глобальних питаннях. Це проявляється не тільки в дипломатичних кроках, але й в ініціативах, спрямованих на підтримку розвитку країн, що розвиваються, через залучення їх до глобальних проектів, таких як «Один пояс, один шлях», що створює нові економічні шляхи і можливості для багатьох регіонів.

Іншою важливою складовою є те, як Китай намагається формувати нову модель глобального управління, що включає в себе ідеї розвитку більш інклюзивних інститутів, де країни, що розвиваються, отримають більше голосу і впливу на глобальну економічну та політичну архітектуру. У цьому контексті Китай підтримує ініціативи, спрямовані на модернізацію таких інститутів, як Міжнародний валютний фонд (МВФ) і Світовий банк, зокрема шляхом надання більшої ваги економікам країн, що розвиваються, включаючи Китай. Водночас Китай активно підтримує ідею створення альтернативних фінансових інститутів, таких як Азіатський інфраструктурний інвестиційний банк (АІІВ), що дозволяє йому зміцнювати свій вплив через фінансові механізми, котрі не завжди підпорядковуються традиційним правилам західних інститутів [22].

«Крім того, Китай прагне до інтеграції та розвитку більш глибоких зв'язків у межах нових міжнародних економічних угод і партнерств. Однією з таких угод

є Регіональне всеосяжне економічне партнерство (RCEP), що об'єднує країни Азії, Тихоокеанського регіону та частину Латинської Америки. Ця угода є важливим етапом у підвищенні ролі Китаю в глобальній економіці, адже вона забезпечує Китаю доступ до найбільших ринків світу та посилює його роль у міжнародних економічних ланцюгах постачання і виробництва» [10].

Але, крім економічної та фінансової складової, Китай також розвиває дипломатичну складову своєї зовнішньої політики, акцентуючи увагу на важливості культурної дипломатії та м'якої сили. Китай активно просуває свою культуру, мову та історію через програми культурного обміну, створення Конфуціанських інститутів у різних країнах світу, а також через розвиток міжнародних медіа-платформ. Це є частиною стратегії «м'якої сили», спрямованої на посилення китайського впливу за допомогою ненасильницьких методів, підвищення своєї привабливості на глобальній арені та зміцнення іміджу країни як лідера мирного розвитку.

Ще однією важливою сферою, де Китай намагається зміцнити свій вплив, є глобальна екологічна політика. Китай, незважаючи на свою роль у якості найбільшого у світі забруднювача атмосфери, активно працює над вирішенням проблеми зміни клімату. Країна поставила перед собою амбітну мету досягти вуглецевої нейтральності до 2060 року, а також значно збільшити частку відновлювальних джерел енергії в своїй енергетичній політиці. Участь Китаю в міжнародних угодах, таких як Паризька угода, свідчить про його готовність не лише реагувати на глобальні екологічні виклики, але й розвивати нові технології, які можуть стати основою для майбутнього сталого розвитку [21].

«Усі ці напрямки демонструють, як Китай використовує свою економічну і дипломатичну потужність для створення глобальних інститутів, що відповідають сучасним умовам багатопольярного світу. Стратегія Китаю полягає в тому, щоб не лише посилити свій вплив у існуючих міжнародних структурах, а

й створити нові інститути та платформи, які б сприяли більшій участі країн, що розвиваються, в глобальному управлінні. Цей підхід відображає прагнення Китаю бути не тільки економічним лідером, але й активним учасником глобальних процесів, де він може формувати правила гри на основі принципів співпраці та рівності для всіх країн» [11; 20].

Зважаючи на швидко змінювану геополітичну ситуацію, важливим аспектом міжнародної політики Китаю є адаптація його зовнішньої політики до нових викликів глобального масштабу, таких як технологічні революції, зміни в енергетичних структурах та глобальні кризи, зокрема пандемії. Китай постійно шукає можливості для посилення свого впливу через інноваційні механізми, що відображають здатність країни пристосовуватися до нових умов і забезпечувати своє лідерство в глобальному контексті. Серед найбільш важливих і нових напрямів варто звернути увагу на Китай як активного учасника в розвитку технологій і цифрових інфраструктур, а також його роль у глобальних питаннях охорони здоров'я та енергетичної безпеки.

Китай, як один з основних гравців у сфері високих технологій, все більше інвестує в стратегічно важливі сектори, такі як штучний інтелект, 5G, робототехніка та квантові технології. Одним із найбільш амбітних проєктів є Китайська програма з розвитку технологій 5G, де китайські компанії, зокрема Huawei, займають провідні позиції у розгортанні інфраструктури для нового покоління зв'язку по всьому світу. Цей технологічний прорив не лише зміцнює економічну міць Китаю, але й дозволяє йому активно просуватися у сферах стратегічного інтелекту та технологічного лідерства, що є важливим елементом у глобальній політичній конкуренції. У цьому контексті Китай також активно прагне до просування стандартів та норм у нових технологічних галузях, що дозволяє йому контролювати важливі елементи глобальних технологічних ланцюгів постачання [13].

Невід'ємною частиною сучасної міжнародної політики Китаю є його участь у боротьбі з глобальними кліматичними змінами. Китай наразі є найбільшим у світі споживачем викопних видів палива, зокрема вугілля, що робить його центральним гравцем у глобальній екологічній політиці. Однак у контексті боротьби з зміною клімату Китай змінює свій підхід, роблячи великі інвестиції в енергетичну трансформацію. Ключовими ініціативами є активне використання відновлювальних джерел енергії, таких як сонячна та вітрова енергетика, а також інвестиції в електричні транспортні засоби та інфраструктуру зарядних станцій. Китай також став світовим лідером у виробництві та впровадженні технологій зберігання енергії, що допомагає забезпечити стабільність енергетичних систем у світі.

«Крім того, Китай активно працює над формуванням нових фінансових структур, які можуть стати альтернативою традиційним фінансовим інститутам. Прикладом є створення Китайського міжнародного платіжного банку (CIPS), що дозволяє Китаю скоротити залежність від міжнародних фінансових систем, таких як SWIFT, та сприяє просуванню національної валюти, юаня, в міжнародних фінансових транзакціях. У цьому контексті Китай прагне до збільшення міжнародного використання юаня, що відображає прагнення країни розширити свій фінансовий вплив і створити альтернативу домінуванню долара США на світових ринках» [19].

Сучасна міжнародна політика Китаю також значною мірою спрямована на просування ідеї «переосмисленої глобалізації», яка зводиться до концепції розвитку, заснованої на принципах справедливості, взаємної вигоди та рівного доступу до глобальних ресурсів. Китай активно просуває цей підхід у контексті нових ініціатив, таких як «Один пояс, один шлях» (про що вже задувалося неодноразово), яка передбачає розвиток інфраструктури та економічної співпраці між Китаєм та країнами, що розвиваються. Китайський підхід до глобалізації, за

його словами, покликаний замінити старі моделі міжнародних відносин, зокрема, ті, що ведуть до нерівності і дисбалансів у розвитку різних країн. Водночас Китай вважає, що справжня глобалізація має включати не тільки економічні вигоди, але й інклюзивні процеси, що враховують інтереси всіх країн, що розвиваються.

Іншим важливим елементом сучасної міжнародної політики Китаю є пошук балансу між своїм національним суверенітетом і участю в міжнародних процесах. Китай акцентує на необхідності забезпечення принципу невтручання у внутрішні справи держав, зокрема, щодо питань прав людини. У той же час, Китай активно виступає за реформування глобальних механізмів управління, таких як система міжнародних санкцій, що, на його думку, часто використовуються для досягнення геополітичних цілей великими державами. Китай неодноразово підкреслював, що справедливий міжнародний порядок має ґрунтуватися на взаємному повазі, співпраці та рівноправних відносинах [11].

Загалом, міжнародна політика Китаю сьогодні характеризується прагненням адаптуватися до нових умов глобалізації та активно впливати на світову політику через інноваційні підходи в економіці, технологіях, енергетиці, фінансах та екології. Китай продовжує прагнути до того, щоб стати лідером у багатьох глобальних ініціативах, при цьому утримуючи свою незалежність і захищаючи свої національні інтереси. Цей процес відображає зміни в глобальній архітектурі міжнародних відносин, де Китай все більше займає стратегічно важливе місце серед провідних гравців на світовій арені.

РОЗДІЛ 3. Китай у глобальних конфліктах та виклики сучасного світу

У сучасному глобалізованому світі Китай виступає не лише як економічний гігант, але й як активний учасник численних геополітичних процесів. У зв'язку з цим важливим аспектом є його позиція у глобальних конфліктах та викликах, що виникають у міжнародній політиці. Китай, спираючись на свою економічну потужність, дедалі частіше виявляється на перехресті різних стратегічних суперечок, вирішення яких визначатиме не лише майбутнє країни, а й перебіг глобальної політики в цілому.

Одним з основних факторів, який визначає роль Китаю в глобальних конфліктах, є його стратегічна політика невтручання у внутрішні справи інших держав, однак це не означає повної відсутності його участі в міжнародних кризах. Навпаки, Китай активно використовує свою позицію як одного з основних торгових партнерів багатьох країн для досягнення власних стратегічних цілей. Водночас Китай також стикається з численними викликами, які виникають внаслідок глобальних конфліктів. Одним з найбільш важливих напрямів його зовнішньої політики є зміцнення своєї ролі в ряді міжнародних організацій, таких як ООН, Світова організація торгівлі (СОТ), Міжнародний валютний фонд (МВФ), та у вирішенні глобальних проблем, таких як боротьба з тероризмом, зміною клімату та міжнародною безпекою [14].

Китай активно займається побудовою нових альянсів і партнерств у світлі зростаючих глобальних викликів, таких як безпекові загрози на Близькому Сході, напруга в Азійсько-Тихоокеанському регіоні та питання кібербезпеки. У рамках свого стратегічного плану Китай просуває політику розвитку «м'якої сили», покликану вирішувати питання через дипломатію, економічну допомогу, гуманітарні ініціативи та участь у миротворчих операціях. Однак цей підхід часто стикається з суперечностями, зокрема у взаємодії з великими західними

державами, такими як США, що в результаті створює нові напрями для глобальних суперечок.

«Особливу увагу Китай приділяє регіональним конфліктам, які безпосередньо торкаються його національних інтересів. Наприклад, напруженість навколо Південнокитайського моря стала одним із найбільш суперечливих аспектів міжнародної політики Китаю. Країна прагне до контролю над цим стратегічним водним шляхом, що є важливим для глобальної торгівлі та енергетичних поставок. На тлі цього Китай активно будує військові бази на спірних островах і рифах, що викликає критику з боку сусідніх країн, таких як Філіппіни, В'єтнам, Малайзія, а також Сполучених Штатів. Водночас Китай намагається уникати відкритого конфлікту, прагнучи вирішити проблему через дипломатичні та економічні канали» [18].

Ще одним важливим аспектом є взаємодія Китаю із США, яке визначає глобальну політику у багатьох сферах, включаючи торгові відносини, технології, військові питання та зміни клімату. Торговельна війна, яка почалася в 2018 році, стала яскравим прикладом глобального конфлікту, в якому Китай був змушений захищати свої інтереси через введення мит на американські товари та підвищення інвестицій у власну індустрію. Водночас Китай активно працює над створенням нових економічних альянсів, наприклад, через ініціативу «Один пояс, один шлях», що дозволяє йому диверсифікувати свої економічні шляхи та зменшити залежність від західних ринків.

У глобальному контексті Китай також активно долучається до вирішення міжнародних викликів, таких як зміна клімату, енергетичні кризи та проблема біженців. Китай прагне відігравати ключову роль у глобальних ініціативах, спрямованих на досягнення сталого розвитку та зменшення впливу людської діяльності на навколишнє середовище. Завдяки своєму зростаючому технологічному потенціалу Китай пропонує інноваційні рішення в галузі

відновлювальних джерел енергії, енергозбереження, а також у сфері боротьби з забрудненням навколишнього середовища. Водночас країна активно працює над формуванням міжнародних механізмів для вирішення екологічних проблем, а її ініціативи в рамках Паризької угоди демонструють готовність до глобальної співпраці в боротьбі зі зміною клімату [15].

Ще одним важливим аспектом є Китай у контексті збройних конфліктів у Африці. Китай активно бере участь у миротворчих операціях на континенті, що дозволяє йому зміцнювати вплив на Африканському континенті через політичні, економічні та військові канали. Африка є важливим напрямком китайської стратегії зовнішньої політики, оскільки вона забезпечує Китай важливими ресурсами, такими як нафта, руди, а також є великим ринком для китайських товарів і послуг. Китай постійно нарощує свої інвестиції в африканські країни, що відображає його прагнення до посилення економічного та політичного впливу на континенті.

«У контексті майбутніх викликів Китай стикається з низкою нових загроз, таких як кібербезпека, інформаційні війни та загрози, пов'язані з технологічними інноваціями, які швидко змінюють глобальну ситуацію. Китай вже активно працює над створенням національних інструментів для боротьби з кіберзагрозами та зміцненням внутрішньої безпеки. У цей же час Китай спостерігає за розвитком нових глобальних технологій, таких як блокчейн, криптовалюти, а також розвиток штучного інтелекту, що може стати важливим фактором у вирішенні глобальних суперечок і конфліктів» [17].

Загалом, Китай в сучасному світі не є лише спостерігачем глобальних конфліктів, а активно взаємодіє з міжнародними процесами через економічні, військові та дипломатичні канали. Він шукає шляхи для формування нових правил гри у світовій політиці, одночасно зміцнюючи свої позиції в стратегічних регіонах і активно долучаючись до вирішення глобальних проблем. Це ставить

Китай у центр нових викликів та можливостей, де від нього залежатиме не тільки його власний розвиток, але й вплив на перебіг глобальних процесів у найближчі десятиліття.

То ж варто ще раз наголосити, що сучасний Китай знаходиться в центрі численних глобальних викликів, і його роль у міжнародних конфліктах постійно зростає. Незважаючи на свою політику «невтручання» в справи інших держав, Китай усе частіше змушений реагувати на зміни, що відбуваються в глобальному середовищі. Визначним аспектом є стратегія Китаю, спрямована на глобалізацію своїх економічних і політичних інтересів через вплив на ключові регіони світу, зокрема Африку, Латинську Америку та Близький Схід. Інтереси Китаю у цих регіонах не обмежуються лише економічною експансією, але також включають забезпечення доступу до важливих природних ресурсів, зокрема нафти, газу та мінералів, які стають критично важливими для подальшого розвитку його економіки [27].

Іншим важливим аспектом є політика Китаю в Африці, де він не лише активно інвестує в інфраструктурні проекти, а й активно бере участь у стабілізації безпекових ситуацій через миротворчі операції ООН або через двосторонні угоди з африканськими країнами. Африка для Китаю є важливим регіоном для стратегічних інвестицій і зміцнення політичного впливу через підтримку стабільних урядів і розвиток інфраструктури, що дозволяє Китаю отримати контроль над важливими торговими шляхами та природними ресурсами.

Особливу роль у глобальних конфліктах Китай відіграє в контексті своєї участі в багатосторонніх організаціях, зокрема в рамках ООН, де він активно просуває свої інтереси щодо перерозподілу впливу в міжнародних організаціях, що є частиною більш широкої стратегії щодо формування нового світового порядку, який відображав би інтереси не лише Західних держав, але й нових економічних центрів. Цей рух за глобальну реформу спостерігається через

постійне лобіювання Китаєм змін в структурі Ради Безпеки ООН, де він займає постійне місце і має право вето. Китай вважає, що сучасна структура глобального управління не відповідає реаліям сучасного світу, тому він активно працює над впливом на систему міжнародного права і на зростання ролі таких країн, як Індія, Бразилія та інші країни, що швидко розвиваються [17].

Не менш важливим є вплив Китаю на глобальні технологічні конфлікти. Підвищення рівня технологічної конкуренції між Китаєм і США у сферах штучного інтелекту, 5G, біотехнологій та нових матеріалів також стало невід'ємною частиною міжнародної політики. Китай активно просуває свої компанії, такі як Huawei та Tencent, на світові ринки, що, однак, викликає занепокоєння у США і Європейському Союзі через можливі загрози національній безпеці та незалежності від китайських технологій. Суперечки навколо технологій 5G стали одним з основних осередків глобальної конкуренції, і Китай намагається зберігати стратегічну перевагу в цій сфері, розвиваючи свої технології, а також намагається просувати стандарти, що відповідатимуть його національним інтересам.

У сфері енергетичних конфліктів Китай стикається з питаннями забезпечення стабільних поставок енергетичних ресурсів, що є критичними для його економічного зростання. Країна значно збільшила свої інвестиції в Африці та Південній Америці для забезпечення доступу до стратегічно важливих енергоресурсів. У той же час, Китай активно працює над розвитком альтернативних джерел енергії, зокрема сонячної і вітрової енергетики, що дозволяє йому знижувати залежність від імпорту традиційних енергоресурсів, одночасно зменшуючи свій вуглецевий слід.

«Збройні конфлікти, у яких Китай прямо чи опосередковано бере участь, також суттєво впливають на його міжнародні відносини. Так, Китай активно бере участь у миротворчих операціях ООН, надаючи підтримку країнам, що

переживають війни та кризи, зокрема в Африці. Водночас він має важливі інтереси у таких конфліктах, як криза в Сирії, де він неодноразово виступав на підтримку режиму Башара Асада, зокрема через свій вплив у Раді Безпеки ООН. Подібні позиції відображають прагнення Китаю не лише забезпечити стабільність у критичних регіонах, але й зміцнити свої стратегічні та економічні інтереси через забезпечення лояльності урядів у цих регіонах» [16].

Наразі важливим викликом для Китаю є розвиток міжнародних відносин у сфері кібербезпеки. З огляду на зростаючу роль кіберпростору в глобальних конфліктах, Китай активно розвиває власні механізми кіберзахисту та прагне впливати на міжнародні норми в сфері кібербезпеки, підтримуючи свою політику контролю інформації та мереж. Кібербезпека стала новим фронтом у боротьбі за глобальну домінацію, і Китай готовий боротися за контроль над критично важливою інфраструктурою інформаційних технологій на міжнародному рівні. У цьому контексті Китай також використовує свої технології для створення безпечних систем і каналів для власних економічних і політичних операцій.

Загалом, Китай у сучасних глобальних конфліктах демонструє свою здатність адаптуватися до нових умов, активно реагуючи на зміни в геополітичному ландшафті. Його прагнення не тільки досягти економічних цілей, але й зміцнити військові, технологічні та політичні позиції, дозволяє Китаю бути одним із ключових акторів на світовій арені, чия роль буде продовжувати зростати в найближчі десятиліття.

ВИСНОВКИ

У результаті аналізу сучасної ролі Китаю в глобальних конфліктах та викликах сучасного світу можна зробити кілька важливих висновків, які відображають як його внутрішню стратегію, так і зовнішні прагнення на міжнародній арені. Китай, безсумнівно, є однією з найбільших і найвпливовіших країн світу, чий вплив в економічній, військовій та політичній сферах постійно зростає. Однак його роль у глобальних конфліктах та глобальному управлінні залишається суперечливою та складною, адже країна намагається збалансувати свої амбіції з необхідністю взаємодії з іншими державами та міжнародними організаціями.

По-перше, варто відзначити, що Китай у своїй зовнішній політиці активно просуває ідеї багатопольярного світу, де він виступає як потужний центр впливу поряд з іншими великими державами. Стратегічні амбіції Пекіна включають перерозподіл міжнародного впливу, що дозволяє йому утверджувати свою позицію на глобальній арені. Ключовими інструментами цього впливу є економічна могутність, технологічний прогрес і зростання військових потужностей. Китай також активно долучається до діяльності міжнародних організацій, таких як ООН та СОТ, лобіюючи інтереси, які відповідають його національним цілям.

По-друге, Китай виявляє дедалі більшу зацікавленість у зміцненні своїх позицій у регіонах, які є стратегічно важливими для його економічного розвитку та безпеки. Наприклад, у Південнокитайському морі, де Китай активно реалізує свої територіальні претензії, країна створює військові бази та розвиває інфраструктуру, що підвищує напруженість у регіоні. Це також має значення для ширшого контексту політики «Один пояс, один шлях», яка є однією з основних стратегій Китаю щодо посилення глобальних економічних зв'язків і розвитку нових маршрутів для торгових потоків. Водночас, ця політика привертає увагу

інших великих держав, які активно змагаються за контроль над торговими шляхами і ресурсами, що спричиняє міжнародні суперечки.

По-третє, військова стратегія Китаю є важливим елементом його зовнішньої політики, що визначає не лише його оборонну здатність, але й вплив у міжнародних конфліктах. Китай поступово зміцнює свою військову присутність у різних регіонах світу, що дає йому стратегічну перевагу в контексті глобальних геополітичних змін. Одним з основних факторів, які визначають військову стратегію Китаю, є необхідність забезпечення стабільності на своїх кордонах та контролю над важливими глобальними маршрутами, такими як Південнокитайське море. Крім того, Китай активно інвестує в новітні технології, зокрема в ракетні системи, кібербезпеку та штучний інтелект, що підвищує його здатність впливати на глобальні конфлікти та вирішувати свої геополітичні завдання.

По-четверте, Китай активно намагається розвивати свою роль у боротьбі з глобальними викликами, такими як зміна клімату, пандемії та енергетична безпека. Відповідно до цього, країна здійснює великі інвестиції в чисті енергетичні технології та розробляє стратегії щодо зменшення свого вуглецевого сліду. Крім того, Китай активно бере участь у міжнародних угодах та ініціативах, спрямованих на боротьбу зі зміною клімату, зокрема в рамках Паризької угоди. У цьому контексті Китай прагне збалансувати свою економічну та екологічну політику, при цьому зміцнюючи свою репутацію на світовій арені як країни, що активно працює над вирішенням глобальних проблем.

По-п'яте, важливим аспектом є технологічна конкуренція між Китаєм і західними країнами. Пекін активно впроваджує новітні технології у свою економіку, зокрема в таких сферах, як 5G, штучний інтелект та біотехнології. Китай займає лідируючі позиції в цих секторах, і це дозволяє йому не лише досягати економічного зростання, але й підвищувати свою стратегічну

значущість на міжнародній арені. Водночас, західні країни стурбовані зростанням технологічного впливу Китаю, особливо у сфері кібербезпеки, що може створити нові конфлікти і загрози для міжнародного миру та безпеки.

Загалом, Китай виступає не лише як активний гравець на міжнародній арені, але й як країна, що постійно адаптується до нових реалій глобальної політики. Його зовнішня політика характеризується поєднанням прагматизму та амбіцій, що дозволяє йому діяти гнучко в умовах постійно змінюваного міжнародного порядку. Водночас, ці прагнення створюють нові виклики для міжнародної спільноти, оскільки Китай, посилюючи свій вплив, також підвищує напругу у міжнародних відносинах. На майбутнє, Китай й надалі залишатиметься ключовим гравцем, чії дії суттєво впливатимуть на глобальну безпеку, економічні процеси та міжнародні відносини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анісов А. О., Прихненко М. І. Особливості позиціювання КНР на міжнародній арені. Історія та міжнародні відносини. URL: <https://www.12051-23911-1-10-20220427>
2. Бузаров А. І. Деякі зовнішньополітичні орієнтири Китаю після 19- го все китайського з'їзду КПК. Україна - Китай. 2021. №4. URL: <http://sinologist.com.ua/buzarov-deyaki-zovnishnopolitychni-oriyentyry-kytayupislya-19-go-vsekytajskogo-z-yizdu-kpk>
3. Валігура Н. Ю. Стратегія та доктрина зростання Китайського впливу в світі. Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». Випуск 5. 2020. С. 43-51
4. Гончарук-Чолач Т. В. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць, К. 2020. Вип. 157 (№ 6). С. 35-41.
5. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
6. Даниленко С., Гальона О. Політико-економічні пріоритети Китаю в Центральній Азії. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини. Київ, 2022. № 1. С. 13.—21.
7. Китай очима Азії: колективна монографія. / за ред. О. В. Богомолова, О. Б. Бубенюк, В. О. Кіктенко, Ю. М. Кочубей. Київ, 2021. 317 с.
8. Константинов В. Військовий захист для інвестицій: що означає відкриття китайської бази в Африці. 2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/07/25/7068921>

9. Лук'яненко В. М. Наддержава у формуванні регіональної політики. 2020. URL: <https://www.silkroadbriefing.com/news/2020/05/29/chinas-belt-road-initiative-south-america/>
10. Мацькович О. Тайванська проблема: чи можливе воз'єднання Китаю з Китаєм? 2023. URL: <https://adastra.org.ua/blog/tajvanska-problema-chi-mozhlive-vozyednannya-kitayu-z-kitayem>
11. Морозюк А. В. Інтереси Китаю в Центральній Азії на сучасному етапі. Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». Випуск 5. 2020. С. 267-277
12. Олійник Ю. Чому Китай прийшов у Африку? 2023. URL: <https://hromadske.radio/news/2023/06/04/chomu-kytay-pryyshov-u-afrykukomentuye-ekspert>
13. Польнікова В. Китай vs США: хто лідирує у новому глобальному рейтингу супердержав. 2023. URL: <https://fact-news.com.ua/kitay-vs-ssha-hto-lidirue-u-novomu-globalnomu-reytingu-superderzhav>
14. Польовик С. Інтереси Китаю в Латинській Америці. Борисфен Інтел. 2023. URL: http://bintel.com.ua/uk/article/06_04_latin
15. Ус І. В., Покришка Д. С., Радзієвська С. О. Глобальні доміанти розвитку Китаю. 2023. URL: <http://sg-sofia.com.ua/globalni-dominanti-rozvitkukitaju>
16. Abdulaziz Ahmet Yasar. Is debt trap diplomacy China's neocolonialist tool in Africa? TRT World. 2022. URL: <https://www.trtworld.com/africa/isdebt-trap-diplomacy-china-s-neocolonialist-tool-in-africa-27672>

17. Cabestan J. Energy Cooperation Between China and Central Asia In The New Great Game in Central Asia. European Council on Foreign Relations. 2024. № 1. P 3-6. URL: <http://www.ecfr.eu/page/-/China>

18. Chris Devonshire-Ellis. China's Belt & Road Initiative And South America. Silk Road Briefing. 2024. URL: <https://www.silkroadbriefing.com/news/2024/05/29/chinas-belt-road-initiative-south-america/>

19. Hui Lu, Charlene Rohr, Marco Hafner, Anna Knack. China Belt and Road Initiative. California: Rand Corporation, 2023. 79 p.

20. Julian L. China's Growing Interests in Central Asia. Stratfor. 2023. Vol. 5. № 1. P. 1-5. URL: <http://www.stratfor.com/video/chinas-growinginterest-central-asia>.

21. Jumadilova G., Amzenova Zh., Serzhnkyzy S. China's interests in central Asia. Eurasian National University. 2022. Vol. 6. № 1. P. 1-6

22. Peters A. What is China's Policy Driver in Central Asia? EurasiaNet. 2023. № 2. P. 3-12.

23. Peyrouse S., Boonstra J., and Laruelle M. Security and Development Approaches to Central Asia: The US Compared to China and Russia. Europe Central Asia Monitoring. 2022. Vol. 26, № 4. P-12.

24. Rodgers D. Silk Road Economic Belt: Prospects and Policy Recommendations. China in the World Economy: working papers of international conference (Tsinghua, May 20. 2023) Tsinghua, 2023. P. 13.

25. Rolando Avendano, Angel Melguizo, Sean Miner. Chinese FDI in Latin America: New Trends With Global Implications. Washington : Atlantic Council, 2022. 28 p.

26. Sergei Karganov. New Contours of the New World Order. Russia in Global Affairs. 2024. Vol. 3. №. 4. P. 8-23

27. Sulimanov A., Beloglazov A. Geopolitical interests of China in Central Asia. *The Herald of Kazan Federal University. Political studies*. Kazan, 2023. № 1. P. 143-149
28. Matkowska M. Polska polityka migracyjna - zarys problemu. *Studia i prace wydziału nauk ekonomicznych i zarządzania*. 2024. №. 3. P. 77–92.
29. Mazur S. Kryzys na granicach Europy i jego wpływ na strukturę Unii Europejskiej w l. 2020–2024. *Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct*. Rzeszów, 2024. P. 5–22.
30. *Population and Migration in the European Union*. Ed. by P. Rees, J. Stillwell, A. Convey, M. Kupiszewski. Chichester: John Wiley and Sons. 2023. P. 313.